

Eesti Maaülikool

Estonian University
of Life Sciences

"Sööda ohutus läbi ennetava tegevuse, – EPKK infopäev 27. oktoober 2021

Metaani produktsioon mäletsejalistel ja selle vähendamise võimalused

Marko Kass, PhD
vanemteadur, Eesti Maaülikool/SRUC

Eesti Maaülikool

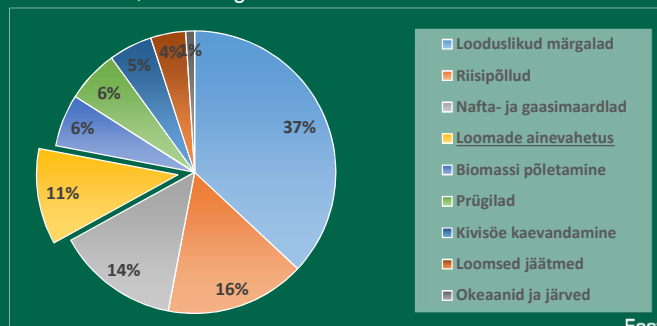
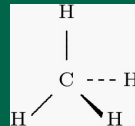

TAUST

Metaani produktsioon mäletsejalistel ja selle vähendamise võimalused

Metaan & globaalne kliima soojenemine

- CH_4 - kasvuhoone gaas, mida peetakse CO_2 ohtlikumaks
- CH_4 on „salvestunud“ suur kogus energiat – 55,5 MJ/kg ehk 13136,52 kcal/kg

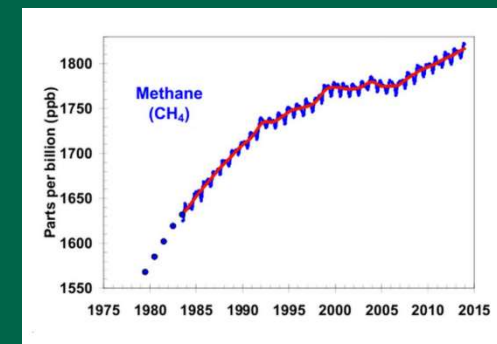

Mosa jt. 2000

Eesti Maaülikool

CH_4 emissiooni kasv

- 1 kg CO_2 = 1 kg CO_2 ekvivalendiga
- 1 kg CH_4 = 25 kg CO_2 ekvivalendiga
- 1 kg N_2O = 298 kg CO_2 ekvivalendiga

IPCC andmed

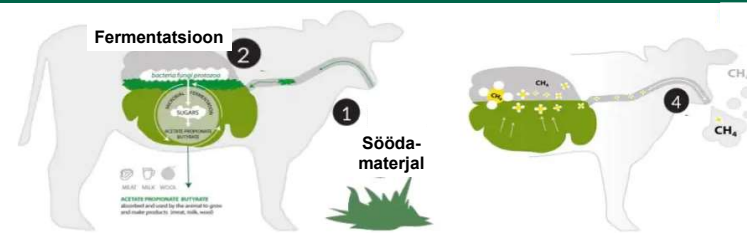
Eesti Maaülikool

METAANI PRODUKTSIOON VEISEL

Metaani tootmine mägisejalistel ja selle vähendamise võimalused

Mägiseja metabolism

Vatsa mikroorganismid ja nende roll

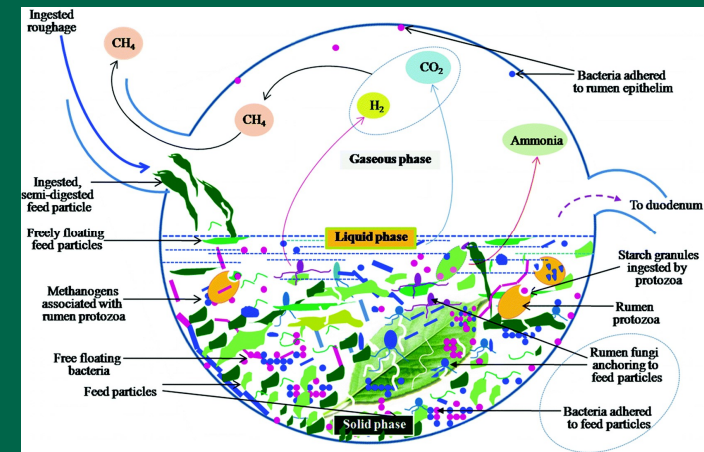
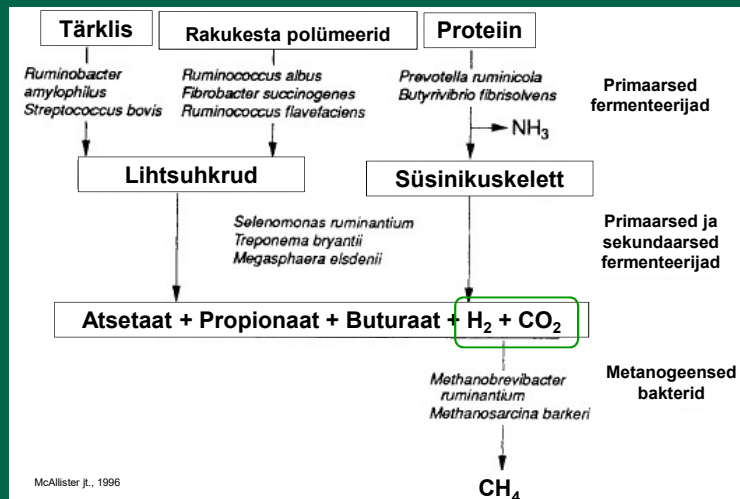
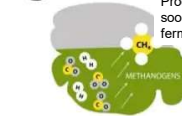
Bakterid – fermenteerida sööda kiudu, tärklisi, suhkruid LRH, H₂ ja CO₂

Protozoa – tarbida ja fermenteerida baktereid muutes LRH ja NH₃, tärklise seede, N ümbertöötamine

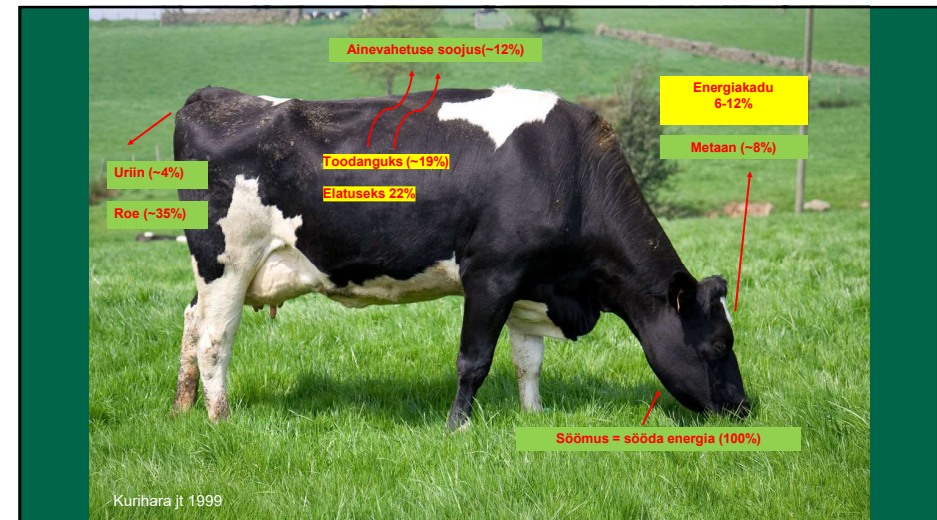
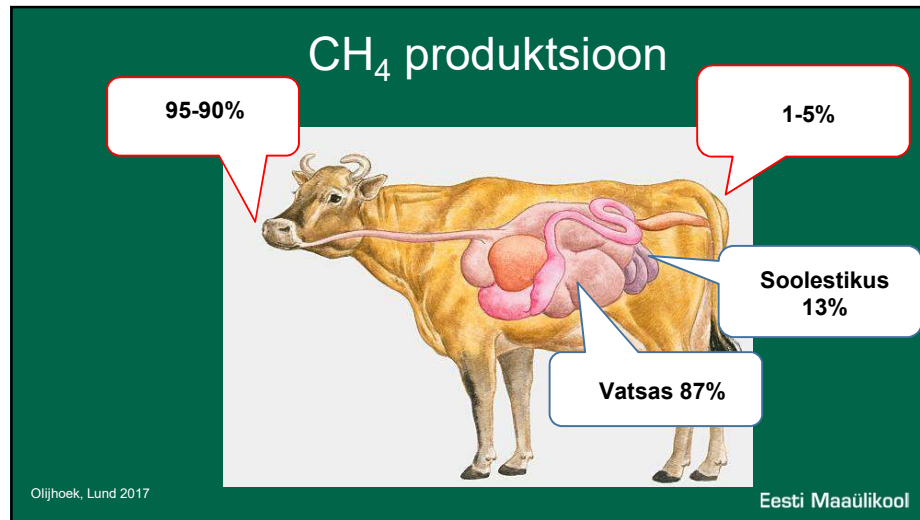
Seened – aidata kaasa kiu seedele

3 Metanogeensed bakterid

Produkteerivad CH₄, kuid soodustavad sööda suuremat fermenteerimist

Singh jt., 2019

Eesti Maaülikool

METAANI PRODUKTSIOONI MÕJUTAVAD TEGURID

Metaani vähendamise võimalused

KÕIGE LIHTSAMINI RAKENDATAV

- Looma vajadustele vastav söödaratsioon
- Jõusööda lisamine söödaratsiooni
- Rohusööda seeduvuse suurendamine

Strateegiad CH₄ vähendamiseks

Seedetrakti fermentatsioon

Söödalisisandid

- inhibiitorid
- rasvarikkad söödad
- ensüümid

Söödad ja söötmine

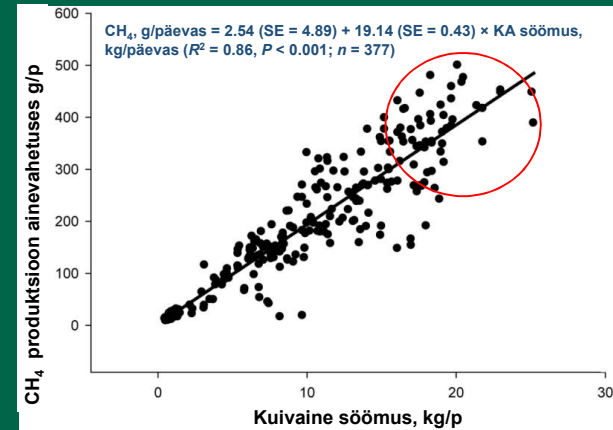
- teraviljajahude kasutamine
- koresööda kvaliteet

Karjahaldus

Looma tootlikkuse ja sigivuse parandamine

- Geneetika
- Tervis
- Eluiga

CH₄ seos kuivaine söömusega

Hristov jt., 2013

Metaani vähendamise võimalused nõ 1. põlvkond

	Parendatud rohusööda kvaliteet ja söötmissuurendus	Mehhaaniline sööda töötlemine	Jõusööda söötmine	Toitainete tasakaalustatus	Täppis söötmine
Toimimisviis	Paraneb rohusööda seeduvus	Paraneb sööda seeduvus	↓ Propionaat ↑ Atsetaat	Oluliste toitainete kättesaadavus	Toitainete tarbe vastavus söödaratsiooniga
Mõju toodangule	↑	↑	↑	↑	↑
Metaani vähenemine	↑	↑	↑	↑	↑
Kulutused	€	€	€€	€€€	€€€
Rakendatavus	Kõik pidamissüsteemid	Kõik pidamissüsteemid	Kõik pidamissüsteemid	Vabapidamissüsteemid (suurfarm)	Vabapidamissüsteemid (suurfarm)

FAO 2016

Metaani vähendamise võimalused nõ 2. põlvkond - söödalisisandid

	Ionofoorid	Orgaanilised happed	Taimsed ekstraktid	Söödalipiigid	Halogeenitud komponendid	Probiotikumid
Näited	Monensiin, lasalotsiid	Nitraadid, malaat, fumarat	Kondenseeritud tanniinid, saponiinid, eeterlikud õlid	Taimne õli, kala-, lina-, päevalilleõli	Bromokloro-metaan, kloroform	
Toimimisviis	↑ Propionaat, H ₂ siduja	H ₂ siduja	↓ Protozoa, arhea, H ₂ siduja	↓ Protozoa	Arhea pärssimine	↑ Propionaat, H ₂ siduja, pH
Mõju toodangule	↑	↓ KAS: kahjustab tootlikkust	↓ KAS: kahjustab tootlikkust	↓ KAS: kahjustab tootlikkust	↓ KAS: kahjustab tootlikkust	↑
Kulutused	€€€	€€€	€€€	€€€	€€€	€€€
Pikaajaline mõju	↘ Pole selge: mikrobioloogiline kohanemine	↘ Pole selge: vähene kohanemine	↘ Pole selge: mikrobioloogiline kohanemine	↘ Pole selge:	↘ Pole selge: mikrobioloogiline kohanemine	↘ Pole selge: kõikuvad tulemused
Rakendatavus	Intensiivsed süsteemid	Intensiivsed süsteemid	Intensiivsed süsteemid	Intensiivsed süsteemid	Intensiivsed süsteemid	Intensiivsed süsteemid

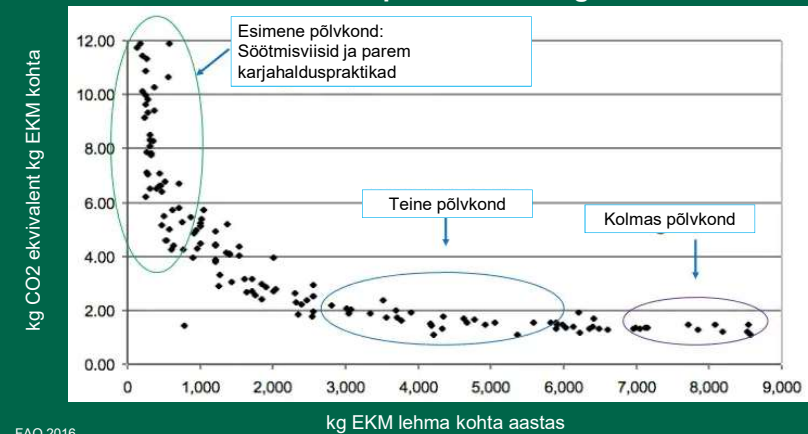
FAO 2016

Metaani vähendamise võimalused nõ 3. põlvkond – kaasaegne biotehnoloogia

- o Silmapiiril olevad tehnoloogiad, sealhulgas geneetilise muundamise kasutamine
- o Keskendumine vatsa manipuleerimisele
 - Vaktsineerimine
 - Bioloogiline kontroll konkureerivate mikroobide kaudu, nt. Bakteriotsiinid (inhibeerivad otseselt arhea metanogeene), atsetogeene (alternatiivne vesiniku siduja)
 - Defauneerimine (vatsa algloomade kõrvaldamine, mis sümbiootiliselt toetavad mõningaid vatsa metanogeene)
- o Praegu uurimisel, uuringud varases staadiumis
 - ebapiisav teave metanogeensete liikide mõju kohta
 - metanogeene mitmekesisust vatsas mõjutab söötumine: see kujutab endast väljakutset vaktsiini väljatöötamiseks, mis ei saa olla tõhus erinevates pidamistingimustes ja piirkondades

FAO 2016

Metaani vähendamise võimalused Seos produktiivsusega

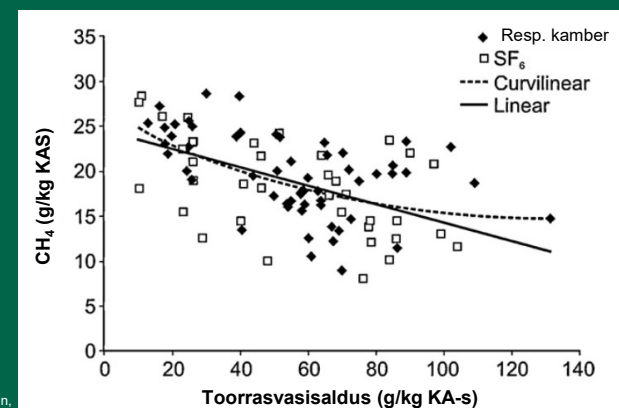

Kore- ja jõusööda suhe

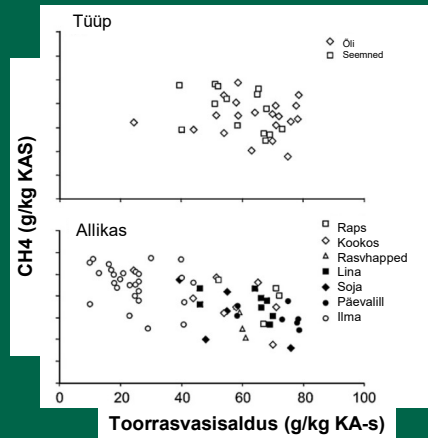
Näitaja	Rohusööda - jõusööda suhe (KA põhjal)				P-väärtus	
	47 - 53	54 - 46	61 - 39	68 - 32	L	Q
KAS (kg/p)	20,70	21,00	20,20	20,20	0.46	0.82
OAS (kg/p)	18,20	18,40	17,60	17,50	0.26	0.77
NDF söömatus (kg/p)	5,4c	5,9bc	6,2ab	6,5a	<0,01	0,77
Piim (kg/p)	38,3	37,9	36,8	36,4	0.13	0.98
EKM (kg/p)	37,3	37,9	36,2	36,1	0.20	0.70
CH4 (g/p)	538b	597ab	586ab	648a	0.01	0.94
CH4 (g/kg KAS)	25,9c	28,2b	29,1b	31,9a	<0,01	0,68
CH4 (g/kg OAS)	29,5c	32,4b	33,5b	37,1a	<0,01	0,63
CH4 (g/kg NDF söömatus)	99,2	101,0	95,6	99,4	0.52	0.56
CH4 (g/kg piim)	14,0c	15,9b	16,1b	17,8a	0.01	0.85
CH4 (g/kg EKM)	14,4c	15,8bc	16,3b	18,0a	<0,01	0,78

Aguerre jt, 2011

Söödaratsiooni toorrasvasisalduse mõju

Söodaratsiooni rasvaallika mõju

Grainger, Beauchemin, 2011

Rapsi mõju

Näitaja	Kontroll	Rapsikook	Purustatud rapsiseemned	Rapsiõli	P-väärtus
KA söömus	18,3	18,9	17,9	15,8	0,54
OA söömus	17,1	17,7	16,8	14,9	0,56
NDF söömus	6,10	6,2	5,83	5,18	0,59
TR söömus	0,65	1,03	1,11	1,00	0,01
EKM Piim, kg/p	27,2	30,2	25,1	28,40	0,12
CH ₄ , l/p	569	531	478	462	0,04
CH ₄ , l/kg EKM	20,4	19	16,9	16,7	0,008
CH ₄ , l/kg KAS	29,6	26,9	25,8	26,4	0,07

Brask jt 2013

Kaer vs oder

Grain	Variety
Oats	Riina
	Nike
	Niklas
	Kerstin
	Meeri
Barley	Akseli
	Cilla
	Haga
	Meän
	SD
	6-row Justus
	6-row Kaarle
	2-row RGT Planet
	2-row Wootan
	6-row Elmeri
2-row Severi	
2-row Selena	
2-row Tamtam	

J. Dairy Sci. 193:1695–1695
<https://doi.org/10.3168/jds.2019-16995>
 © American Dairy Science Association®, 2020.

Effects of different barley and oat varieties on methane production, digestibility, and fermentation pattern in vitro

P. Fanti,¹ M. Ramin,¹ S. Jaakkola,² A. Grimberg,³ A. S. Carlsson,² and P. Huhtanen^{1*}

¹Department of Agricultural Research for Northern Sweden, Swedish University of Agricultural Sciences, SE-901 83 Umeå, Sweden
²Department of Agricultural Sciences, University of Helsinki, PO Box 28, FI-00014 Helsinki, Finland
³Department of Plant Breeding, Swedish University of Agricultural Sciences, PO Box 101, SE-230 53 Alnarp, Sweden

ABSTRACT suggest that replacing barley with oats in dairy cow diets could decrease enteric CH₄ production. Key words: oats, barley, methane, in vitro

The objective of this in vitro study was to determine the effects of different barley and oat varieties on CH₄ production, digestibility, and rumen fermentation patterns in dairy cows. Our hypothesis was that oat-based diets would decrease CH₄ production compared with barley-based diets, and that CH₄ production would differ between varieties within grain species. To evaluate this hypothesis, we conducted an in vitro experiment using a fully automated gas production technique, in which the total gas volume was automatically recorded by the system. The experiment consisted of triplicate 48-h incubations with 16 treatments, including 8 different varieties of each grain. The grain varieties were investigated as a mix with an early-cut grass silage

After water vapor and CO₂, methane (CH₄) is the third most important greenhouse gas contributing to climate change. Compared with CO₂, CH₄ is characterized by a greater efficiency in absorbing heat energy and a shorter atmospheric lifetime (12–13 yr), resulting in a global warming potential 25 times greater than CO₂ (IPCC, 2014). Ruminant livestock accounts for approximately 37% of the global anthropogenic CH₄ emissions, a greater part of that originating from enteric fermentation, and a lesser part from manure (FAO, 2006). In

CH₄ produktsioon oli kaerapõhise ratsiooni puhul 8,9% madalam kui odrapõhise ratsioonil

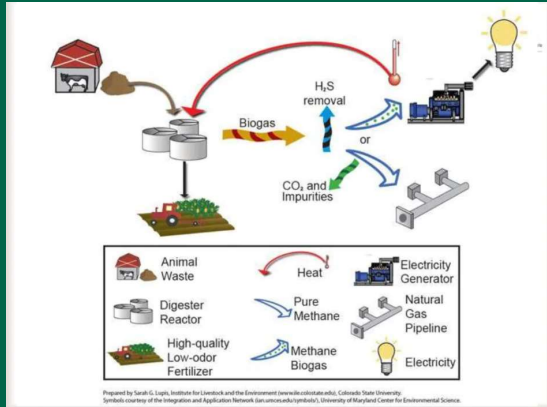
Eesti Maaülikool

Eesti Maaülikool

SÕNNIK

Metaani emissioon sõnnikust

Metaani emissioon sõnnikust

Eesti Maaülikool

KOKKUVÕTE

Mida soovitada piimakarjakesvatajale?

Tegur	Potentsiaalne mõju CH ₄ vähendamiseks	Tõhusus	Ohutu loomale, keskkonnale	Soovituslik
Inhibiitorid				
Kloroform	Oluline	Jah	Ei	Ei
Tsüklodekstriin	Vähene	Jah	Ei	Ei
3-nitrooksüpropanool	Keskmine	Jah	?	?
Taime bioaktiivsed komponendid				
Tanniinid	Vähene	Jah	Jah	Jah?
Saponiinid	Vähene?	?	Jah	Ei?
Eeterlikud õlid	Vähene?	?	Jah	Ei
Vatsabakterite koosluse muutmine	Vähene?	?	Jah?	Jah?
Söödarasvad (õli)	Keskmine	Jah	Jah	Jah?
Jõesöötade lisamine	Pigem vähene	Jah	Jah	Jah?
Koresööda kvaliteet	Keskmine	Jah	Jah	Jah
Karjatamise režiim	Vähene	Jah?	Jah	Jah?
Sööda töötlemine	Vähene	Jah	Jah	Jah?
TRSS ja söötmise sagedus	?	?	Jah	?
Täppis söötmine	?	Jah?	Jah	Jah

Piiravad tegurid CH₄ piiramisel

- Mäletsejaliste toodang – madala sisendiga süsteemid, madalate kulude opereerimine
- Sektori keerukus: mitmekesisus, mitmed rollid
- Piiratud teadlikkus: vähendamise võimalused ja eelised, teadmiste lüngad tehnoloogiate ja tavade kohta, piiratud institutsiooniline suutlikkus
- Vatsa keerukus: metaani produktsioon on bioloogiline protsess
- Leevendusmeetmete kulud: süsinikuringluse rahastamise roll

Eesti Maaülikool

EPKK infopäev "Sööda ohutus läbi ennetava tegevuse"

Tänu kuulamast!

Marko Kass, PhD
Kontakt: marko.kass@emu.ee